

Oponentský posudek k praktické diplomové práci Martina Jabůrka

Potřetí a nejspíš naposledy Jabůrkovým oponentem. Už dvakrát velmi kritickým a přesto opět osloveným. Jedná se o projev masochismu, nebo jsem pro Martina opravdu referenční osobou? Z čeho by taková důvěra pramenila? Na každý pád jsem rád, že mohu Martina jednou za čas „smáznout“, protože je to bystrý kluk s velkým srdcem.

Martinovu praktickou diplomovou práci vidím jako trailer k jeho umělecké budoucnosti. Noir parodie. Bukowski pod polštářem. V hlavních rolích brněnská bohéma. Martin je „bard temnoty“ - nebo spíš „bard příšeří brněnských nonstopů“, kde se leckdy odehrají věci, jimiž by kravařák opovrhoval, dokud by mu je nenaservíroval Tarantino. Jabůrek není Tarantino, není ani Bukowski, avšak světočáru lůzřů, alkáčů a padouchů líčí se stejným zálibením a nadhledem. Maluje, píše, natáčí videa, animuje.

Diplomová práce je jednou z jeho vůbec nejčiřejších prací. Zkombinoval v ní svá filosofická stanoviska, média a postupy. Je to postmoderní koláž literárních, výtvarných a filmových klišé.

Svémi příběhy se Martin staví vedle vypravěčů, jakými jsou Tom Waits, Nick Cave, Charles Bukowski, beat generation, Jan Pelc, Boris Vian, Henri Miller, Philip K. Dick, autoři detektivního žánru hardboiled school, Jim Jarmush, David Lynch, tarantinovský okruh a mnoho dalších. Spisovatelé, hudebníci, výtvarní umělci a filmaři minulého století vytvořili v naší kulturní mytologii prostor pro nové typy reků - hrdinů asociálních a společností odvržených, zmítaných existenciálními krizemi, duševními nemocemi a závislostmi na chlastu, drogách a sexu, necitelnými, drsnými, násilnickými a násilí čelícími, neschopnými vystoupit ze začarovaného kruhu mizerného osudu. Kdybychom je jmenovali dál, zjistili bychom, že jde o hustě osídlený panteon ovládající rozlehlé a vzájemně provázané fiktivní světy.

Je fascinující, jak široce jsou tato vyprávění přijímána a jak silné ztotožnění vyvolávají u publika. To nás opravňuje mluvit o mýtu. *Poslední guru - syn pekla* je součástí tohoto mýtu. Z terminologie audiovizuální kultury by pro něj ovšem byl nepříhodnější označení *fan art*. Nikoli kvůli inspiraci Bukowského *Škvárem*. I proces adaptace nám umožňuje rozprostit na půdorysu předlohy specifické interpretační pole. Martin Jabůrek ale přejímá řadu žánrových konvencí, aby je znovu sestavil do tvaru, který této konvenci plně odpovídá. Specifickým interpretačním polem je v jeho případě pouze naroubování Bukowského parafráze americké „drsné školy“ na figurky brněnské bohemy. Ironický odstup, která jeho úsilí možná provázela, ovšem není zřetelný při použití předlohy, která je na ironických figurách postavena. Jeho film vyznívá jako další z přitakání síle kulturního mýtu, jímž je Bukowského dílo.

Amatérská neohrabanost je zaměnitelná s pokusy filmařských začátečníků, jimž všeobecná dostupnost „výrobních prostředků“ umožňuje realizovat a šířit své neoriginální vize.

Chtěl bych dodat, že *přitakání*, *ztotožnění* nebo *potřebu neoriginality* považují za pozoruhodné oblasti lidského uvažování a jednání, které se mohou předmětem studia i inspirací umělecké tvorby. U práce Martina Jabůrka mě ale nic nevede k přesvědčení, že by vycházela z uchopení (reflexe) těchto fenoménů.

Vždy mi přišlo zajímavé, že Jabůrek zápolí s fenoménem hospodského prostředí. (Pamatují si někteří členové komise, že jsme jeho bakalářskou práci posuzovali v Kavárně Švanda? Poznámka pro ty, co tuto Mekku brněnských večerů neznají: Kavárna Švanda je nazývána kavárnou pravděpodobně proto, aby byla švanda.) Domnívám se však, že i v tom potvrzuje stereotypy, které jsou hospodským společenstvím vlastní. Takže ani v tomto ohledu mě jeho práce neuspokojuje.

Podobné výhrady jsem měl už u bakalářské práce. Proto chci Martinovu navrhnout přinejmenším dvojku. To v mých počtech odpovídá návrhu D.

Jiří Ptáček

